

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رویه های قضایی بین المللی در حل و فصل اختلافات تجاری

سیدہ مریم قاسمی الموسوی

سازمان پژوهش‌های حقوقی و قضایی
سازمان پژوهش‌های حقوقی و قضایی

سرشناسه	: قاسمی الموسوی، سیدمهریم، ۱۳۷۴-
عنوان و نام پدیدآور	: رویه‌های قضایی بین‌المللی در حل و فصل اختلافات تجاری/ مولف سیدمهریم قاسمی الموسوی.
مشخصات نشر	: تهران: سنجش و دانش، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ز، ۱۳۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۰۵-۲۲۶۹-۰۲۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۲۲ - ۱۳۰.
موضوع	: داوری بین‌المللی تجاری
موضوع	: arbitration commercial International
موضوع	: حل و فصل اختلافات بین‌المللی
موضوع	: disputes international of settlement Pacific
موضوع	: رویه قضایی
موضوع	: Jurisprudence
رده بندی کنگره	: ۲۴۰۰K
رده بندی دیویی	: ۵۲۲/۳۴۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۶۱۶۳۳۵
وضعیت رکورد	: فیبا

عنوان: رویه های قضایی بین المللی در حل و فصل اختلافات تجاری	 www.sanjesh.ir sanjeshodanesh@iran.ir قیمت: ۲۵۰۰۰۰ ریال
مؤلف: سیده مریم قاسمی الموسوی	
ناشر: سنجش و دانش	
نوبت چاپ: چاپ اول - ۱۴۰۰	
تیراژ: ۳۰ نسخه	
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۰۵-۲۲۶۹-۰۲۵۰۰۰۰	
نشانی: میدان انقلاب . خیابان انقلاب . خیابان دانشگاه . پلاک ۱۲۶ . تلفن: ۰۲۱۶۱۲۶	
«کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ می باشد»»	

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۵	بخش اول: کلیات
۵	مبحث اول: بیان موضوع
۶	گفتار اول: اهمیت و ضرورت موضوع
۸	گفتار دوم: اهداف
۸	گفتار اول: پیشینه داخلی
۱۴	مبحث اول: مفهوم رویه قضایی
۱۸	گفتار اول: تعریف فنی رویه قضایی
۲۰	گفتار دوم: رویه قضایی به معنای عام
۲۰	بند اول: رویه قضایی در کشورهای کامن لا
۲۱	بند دوم: رویه قضایی در کشورهای رومی ژرمنی
۲۳	بند سوم: نظام حقوقی ایران
۲۳	گفتار سوم: شکل گیری رویه قضایی به معنای عام
۲۷	بند اول: رویه قضایی به معنای خاص
۲۸	بند دوم: آرای وحدت رویه قضایی
۲۹	بخش دوم: رویه قضایی در منابع حقوقی
۲۹	مبحث اول: رویه قضایی در منابع حقوق عمومی
۲۹	گفتار اول: منابع حقوق عمومی
۳۰	گفتار دوم: جایگاه رویه قضایی در منابع حقوق عمومی
۳۲	گفتار سوم: داوری
۳۵	گفتار چهارم: تلفیق سازش و داوری
۳۹	مبحث دوم: مفهوم اصول کلی حقوقی
۴۲	گفتار اول: مفهوم صلاحیت ذاتی
۴۷	گفتار دوم: شرایط استفاده از اصول کلی حقوقی در چارچوب صلاحیت ذاتی
۵۲	گفتار سوم: استفاده از اصول کلی حقوقی در چارچوب صلاحیت ذاتی رکن حل و فصل دعاوی تجارت جهانی
۵۴	بخش اول: رویه قضایی در حقوق بین الملل
۵۴	مبحث اول: رویه های قضایی

گفتار اول: مفهوم آراء و رویه‌های قضایی بین المللی.....	۵۵
گفتار دوم: بررسی و تحلیل احکام در نظام حل و فصل اختلافات سازمان تجارت جهانی.....	۵۸
گفتار سوم: احکام سمت در مورد سازمان های غیر دولتی در سازمان تجارت جهانی.....	۶۰
گفتار چهارم: حکم حامی دادگاه.....	۶۱
گفتار پنجم: اساس قانونی حکم حامی دادگاه در نظام حل اختلاف سازمان تجارت جهانی.....	۶۲
مبحث دوم: رژیم حقوقی حاکم بر حل و فصل اختلافات در سازمان جهانی تجارت.....	۶۳
گفتار اول: منابع رژیم حقوقی حل و فصل اختلافات در سازمان جهانی تجارت.....	۶۴
گفتار دوم: اشخاص دخیل در حل و فصل اختلافات.....	۶۶
گفتار سوم: رژیم حقوقی حل و فصل اختلافات تجاری در سازمان های بین المللی.....	۷۴
بخش اول: حل و فصل اختلافات.....	۷۷
مبحث اول: اصول حاکم بر حل و فصل اختلافات.....	۷۷
گفتار اول: اصول حاکم بر حل و فصل اختلافات : انصاف، سرعت، مؤثر بودن، پذیرفتن متقابل.....	۷۷
گفتار دوم: رویه‌های خاص رسیدگی در سازمان تجارت جهانی و کشورهای در حال توسعه.....	۷۹
گفتار سوم: مکانیزم حل و فصل اختلاف در سازمان تجارت جهانی.....	۸۵
بند چهارم : استیناف.....	۸۹
گفتار چهارم: رویه قضایی سازمان جهانی تجارت.....	۹۱
مبحث دوم: قواعد داوری آنسیترال.....	۹۳
گفتار اول: حل و فصل دعاوی سرمایه گذاری از طریق مرکز داوری ایکسید.....	۹۴
گفتار دوم: مرکز داوری ایکسید ونظام حل و فصل اختلافات آن.....	۹۵
گفتار سوم: ارجاع اختلاف به داوری مرکز.....	۹۶
گفتار چهارم: قانون قابل اعمال توسط دیوان داوری.....	۹۸
گفتار پنجم: حکم داوری، شناسایی و اجرای آن.....	۹۹
بخش دوم: مرکز داوری ایکسید.....	۱۰۱
مبحث اول: حل و فصل دعاوی سرمایه گذاری از طریق مرکز داوری ایکسید.....	۱۰۱
گفتار اول: نحوه حل و فصل اختلاف در نظام ایکسید.....	۱۰۴
گفتار دوم: قانون قابل اعمال توسط دیوان داوری.....	۱۰۸
مبحث دوم: رویه قضایی دیوان های داوری.....	۱۰۹
گفتار اول: صدور حکم و اعتراض به آن.....	۱۱۰
گفتار دوم: اجرای حکم.....	۱۱۲

علم حقوق در عداد علوم اجتماعی و تابع تحولات صورت پذیرفته در جامعه است. منابع علم حقوق مشخص و معین‌اند، اما تحول در جامعه تطور در این منابع را رقم می‌زند. برای نمونه اجتناب از نظام‌های دیکتاتوری گرایش جامعه به سوی قانون‌مداری را رقم زد و موجب برجسته‌تر شدن منبع قانون در حقوق شد. در واقع در این زمان دغدغه اصلی، پایان بی‌قانونی و دیکتاتوری بود. در ادامه و با استقرار نظام‌های دموکراتیک، موضوع توسعه، دغدغه اساسی جوامع شد و نیاز به تغییر قوانین پایه پای تحولات اجتماعی احساس شد و در نتیجه قانون برجستگی خاص خویش را از دست داد و نقش منابع همچون رویه قضایی در انطباق نظام حقوقی با تحولات جامعه برجسته شد. تحولات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی معده همانند جهانی شدن، توسعه ارتباطات و فناوری‌ها و افزایش تکررگرایی در حوزه‌های مزبور از عوامل تأثیرگذار در این برجستگی است.

حقوق عمومی نیز به سبب خصلت یویایی و موضوع آن (حاکمیت و قدرت) متقبل بیشترین تأثیرگذاری‌ها در این زمینه شده است. رویه قضایی ایجاد شده توسط مراجعی همچون دادرسان اساسی و اداری و مالی در حقوق عمومی داخلی و نهادهایی همانند دیوان بین‌المللی دادگستری، دیوان اروپایی و آمریکایی حقوق بشر در حقوق عمومی بین‌الملل واجد برجستگی خاصی به نسبت قبل شده است که منشعب از تحولات صورت پذیرفته در جوامع داخل و نظام بین‌الملل است.

از دیرباز در نظام‌های حقوقی نوشته نقش رویه قضایی به عنوان یک منبع حقوقی همواره مورد بحث و موجب افتراق بین انواع نظام‌های مزبور بوده و هست. حقوق داخلی نیز از این قاعده مستثنا

نشده است. برخی آن را سازنده و موجد قاعده حقوقی می دانند مقصود از منبع حقوقی، تعیین عاملی است که به ظاهر می تواند قواعد حقوقی را تحمیل کند. منبع به معنی محل ظهور و روشی است برای ارائه قواعد حقوقی. امروزه اکثریت حقوقدانان کم و بیش پذیرفته اند که رویه قضائی منبعی حقوقی است. این پذیرش قطعاً متأثر از واقعیت ها، یعنی به واسطه داده های رویه ای، است، اما. چنانچه ملاحظه شده، در توجیه رویه قضائی به عنوان منبعی از حقوق، نظری که مورد اتفاق حقوق دانان باشد ارائه نشده است. در واقع نظریه های متفاوتی عرضه شده است که هر یک بیش از آنکه طرفدار داشته باشد منتقد دارند این نظریه ها بیشتر حول رویه قضائی در عالم تنوری دور می زند و کمتر زندگی واقعی آن و تاثیر متقابل آن با سایر منابع معقول به نظر می آید که سایر منابع و حرکت تاریخی آنها بررسی شود می توان اینگونه بیان کرد، قانون به معنای خاص کلمه برتر از رویه قضائی است و رویه قضائی برتر از مصوبات قوه مجریه^۱.

از سویی دیگر وقتی قرارداد بین المللی منعقد می شود امکان پیدایش اختلاف از جهات مختلفی وجود خواهد داشت، لذا از طرفین این قرار دادهای انتظار این است که با تعیین مرجع حل اختلاف و نیز قانون حاکم بر قرارداد چنین امری را پیش بینی نمایند. حل چنین اختلافات شیوه های مختلفی از جمله مذاکره، مصالحه، داوری، دادگاه وجود دارد، این شیوه های دارای نقاط اشتراک و افتراق هستند، بر این اساس، در این پژوهش به بررسی توسعه قواعد حقوقی حاکم بر حل و فصل اختلافات تجاری در پرتو رویه قضایی بین المللی پرداخته شده است.